

วตุตมานา และ ธาตุหมวด กิ ธาตุ (นา ปัจจัย)

วตุตมานา บอกรัจจุบันกาล แปลว่า -อยู่, ย่อม- , จะ-

* นำธาตุมาแจกกั้วัตตมานาวิภัตติ + ฐกาล บท วจนะ บุรุษ
กิ ธาตุ + นา ปัจจัย นา = ณา + ติ = กิณาติ ย่อมชื้อ

บุรุษ	ปรสสพท์		อตุตโนปทท์	
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.
ประณมบุรุษ	ติ	อนุติ	เต	อนุเต
มัตถยมบุรุษ	สิ	ถ	เส	วูเห
อตุตตมบุรุษ	มิ	ม	เอ	มูเห

- * แปลง อนุติ เป็น เร
- * ใช้ เต แทน ติ ใช้ อนุเต แทน อนุติ
- * ใช้ เอ แทน มิ
- * มิ ม ทีฆะท้ายธาตุที่เป็นสระเสียงสั้น (อ) คจณามิ, คจณาม

หมวด กิ ธาตุ (ลง นา, ปัจจัย)

กิ ธาตุ เป็นไปในความชื้อ (กิ+นา=ณา+ติ) = กิณาติ ย่อมชื้อ

วิกิณาติ ย่อมขาย

ชิ ธาตุ เป็นไปในความชนะ (ชิ+นา+ติ) = ชินาติ ย่อมชนะ

ปราชยติ

ฐ ธาตุ เป็นไปในความกำจัด (ฐ+นา+ติ) = ฐนาติ ย่อมกำจัด

จิ ธาตุ เป็นไปในความก่อ,สั่งสม (จิ+นา+ติ) = จินาติ ย่อมก่อ,สั่งสม

ลฺ ธาตุ เป็นไปในความเกี่ยว,ตัด (ลฺ+นา+ติ) = ลฺนาติ ย่อมเกี่ยว, ตัด
 ณา ธาตุ เป็นไปในความรู้ (ณา=ชา+นา+ติ) = ชานาติ ย่อมรู้
 ผุ ธาตุ เป็นไปในความผิด, โปรย (ผุ+นา+ติ) = ผุนาติ ย่อมผิด,โปรย

ทดสอบการแจกธาตุ

บุรุษ	ปรสสप्तํ		อตตโนप्तํ	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	กัณธาติ	กัณฺหนฺติ	กัณฺธาเต	กัณฺหนฺเต
ม.	กัณฺธาสิ	กัณฺธาถ	กัณฺธาเส	กัณฺหาเว
อุ.	กัณฺหมิ	กัณฺหม	กัณฺเณ	กัณฺหมเห

ข้อควรรู้เบื้องต้นก่อนการแต่งและแปลประโยคบาลี

- ปัจจัยในกัตตุวาก ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ
 เณ ฌย แบ่งลงในธาตุ ๘ หมวด ดังนี้
- รูปแบบกัตตุวาก
 ประธานทำเอง เช่น สุโท โอทหนํ ปจติ อ.พ่อครัว หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. อ. พ่อค้า ท. ย่อมขาย ซึ่งสิ่งของ ด้วยทรัพย์ ของตน ฯ
๒. อ.เรา ท. ย่อมรู้ ซึ่งธรรม ของพระศาสดา ผู้เลิศ ในโลก ฯ
๓. อ.ท่าน ท. ย่อมชนะ ซึ่งกิเลส ท. ของตน ฯ

ทดสอบการแปลมคธเป็นไทย

๑. สพฺเพ พุทฺธา โภธิญาณน กิเลส ธฺนนฺติ ฯ
๒. อชฺช อตฺตโน อตฺตโน เคเห ธฺนานิ จินาถ ฯ
๓. พุทฺธสฺส สาสเนน สกฺคสฺส มคฺคํ ชานามิ ฯ